

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

14^ο χιλ. Θεσσαλονίκης – Μηχανιώνας
57001 Θέρμη
Τηλ. : 2310 473 320, Fax: 2310 471 795
E-mail: ekby@ekby.gr

GR3000006 «Υμηττός - Αισθητικό Δάσος Καισαριανής - Λίμνη Βουλιαγμένης»

GR3000015 «Όρος Υμηττός»

Β ΦΑΣΗ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Γ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεκμηρίωση επιλογών για στόχους διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών	4
Τεκμηρίωση αναγκών και αναγνώριση μέτρων διατήρησης.....	4
Χαρτογραφική απεικόνιση των μέτρων διατήρησης.....	5
Γ.2. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ:.....	6
ΜΕΤΡΟ 1. Προστασία από πυρκαγιές με την ανάπτυξη θέσεων φύλαξης και συστημάτων επιτήρησης και επικοινωνίας και υποδομών αποθήκευσης νερού	6
ΜΕΤΡΟ 2. Φύλαξη κατά παράνομων επεμβάσεων	8
ΜΕΤΡΟ 3. Δράσεις ανόρθωσης ενδαιτημάτων	10
ΜΕΤΡΟ 4. Εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος παρακολούθησης	11
ΜΕΤΡΟ 5. Ανάδειξη του οικολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα του Ύμηττου και της Λίμνης Βουλιαγμένης	12
ΜΕΤΡΟ 6. Ενημέρωση και κοινωνική διαβούλευση	14
ΜΕΤΡΟ 7. Περιορισμός πρόσβασης σε τμήματα του οδικού δικτύου.....	16
ΜΕΤΡΟ 8. Καθαρισμοί βλάστησης και απομάκρυνση άχρηστων υλικών.....	17
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	18

Γ.1. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Τεκμηρίωση επιλογών για στόχους διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ειδών

Απώτερος σκοπός του χαρακτηρισμού μιας περιοχής ως ΕΖΔ/ΖΕΠ είναι οι τύποι οικοτόπων και οι πληθυσμοί των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαντούν σε αυτή να βρίσκονται σε μια κατάσταση διατήρησης τέτοια που σε συνδυασμό με την κατάσταση των ίδιων τύπων οικοτόπων και των πληθυσμών των ειδών στις υπόλοιπες περιοχές του δικτύου Natura να επιτυγχάνεται Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό, βιογεωγραφικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο, ανάλογα με τη φυσική εξάπλωση των τύπων οικοτόπων ή των ειδών.

Προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μια περιοχή συνεισφέρει, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην επίτευξη της Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης καθορίζονται οι σκοποί διατήρησης σε επίπεδο ΕΖΔ/ΖΕΠ (site – based conservation objectives). Αυτοί αποτελούν ένα σύνολο από συγκεκριμένους σκοπούς που πρέπει να επιτευχθούν σε μία ΕΖΔ και λαμβάνουν υπόψη: α) τις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών και των τύπων οικοτόπων Κοινοτικού ενδιαφέροντος που έχουν καταγραφεί στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων, εκτός αυτών, που η παρουσία δεν είναι σημαντική σύμφωνα με το ΤΕΔ, β) τον βαθμό διατήρησης σε τοπικό επίπεδο και την κατάσταση διατήρησης σε εθνικό/βιογεωγραφικό επίπεδο, γ) τη συνολική συνοχή του δικτύου Natura 2000 και δ) στόχους διατήρησης σε ανώτερο επίπεδο (εθνικό/βιογεωγραφικό) και τη συνεισφορά της περιοχής για την επίτευξή τους.

Συνεπώς, η επιλογή των σκοπών διατήρησης προϋποθέτει την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης των τύπων οικοτόπων και των ειδών, την αξιολόγηση της συνεισφοράς της εξεταζόμενης περιοχής στην Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης για κάθε τύπο οικοτόπου και είδος και την επιλογή των καταλληλότερων μέτρων ώστε η περιοχή να συνεισφέρει τα μέγιστα σε αυτή. Η αποτύπωση εστιάζει κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά στους τύπους οικοτόπων και τα είδη που εντοπίζονται στις περιοχές αυτές, στην εκτίμηση του βαθμού διατήρησής τους, στην αναγνώριση των κινδύνων και των απειλών που αντιμετωπίζουν σε κάθε περιοχή, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιγράφονται στα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων της Εθνικής Βάσης Δεδομένων του Δικτύου Natura 2000 και στη συλλεχθείσα πληροφορία κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης.

Η αποτύπωση-τεκμηρίωση της υφιστάμενης κατάστασης γίνεται στο Παραδοτέο Β, κεφάλαιο Β2, ακολουθούμενη από τον καθορισμό γενικού και ειδικών σκοπών διατήρησης και του συνοπτικού καταλόγου μέτρων επίτευξης των σκοπών αυτών.

Τεκμηρίωση αναγκών και αναγνώριση μέτρων διατήρησης

Μετά την τεκμηρίωση και περιγραφή του γενικού και των ειδικών σκοπών, ακολουθεί η περιγραφή των μέτρων διατήρησης που η Περιφέρεια Αττικής θα προκρίνει, στο πλαίσιο εθνικών ή περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων από το 2016 έως το 2020. Βάσει αυτών των προγραμμάτων τα μέτρα διατήρησης θα είναι δυνατόν στη συνέχεια να ενταχθούν σε χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προγράμματα.

Τα μέτρα διατήρησης επιλέγονται και σχεδιάζονται λαμβάνοντας υπόψη: α) τους σκοπούς διατήρησης που υπηρετούν, β) τη συνάφεια με τα είδη και τους τύπους οικοτόπων Κοινοτικού ενδιαφέροντος, γ) οι απειλές που καλούνται να αντιμετωπίσουν.

Εξετάζονται επίσης οι αναγκαίοι πόροι, οι φορείς υλοποίησης των μέτρων και η χρηματοδότηση των μέτρων λαμβάνοντας υπόψη και τις δυνατότητες του νέου ΕΣΠΑ 2014 – 2020. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω τα μέτρα ιεραρχούνται με σειρά προτεραιότητας.

Η πορεία υλοποίησης των δράσεων αποτιμάται με δείκτες α) προόδου και β) αποτελέσματος. Δείκτες προόδου υλοποίησης αποτελούν η απορρόφηση των κονδυλίων κατ' έτος και το ποσοστό ολοκλήρωσης του φυσικού αντικειμένου κάθε επί μέρους δράσης κατ' έτος. Οι δείκτες αυτοί καταδεικνύουν την πορεία υλοποίησης και δίνουν τη δυνατότητα στην Περιφέρεια Αττικής να παρακολουθεί την εξέλιξη των έργων και να παρεμβαίνει σε περιπτώσεις καθυστερήσεων, αστοχιών κ.λπ. Οι δείκτες αποτελέσματος περιλαμβάνουν τόσο τα αποτελέσματα κάθε μέτρου (π.χ. αριθμός φυταρίων, αριθμός εντύπων που διακινούνται, αριθμός μαθητών που ενημερώνονται), αλλά και το από αποτέλεσμα στον βαθμό διατήρησης των ειδών και των τύπων οικοτόπων.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι μέσω της τεκμηρίωσης επιλογών για στόχους και μέτρα διατήρησης και του σχεδιασμού και προγραμματισμού μέτρων διατήρησης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 για την περίοδο 2014 – 2020, η Περιφέρεια Αττικής διατηρεί και αναδεικνύει τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 που υπάγονται στα γεωγραφικά της όρια και συμβάλλει στον εθνικό και ευρωπαϊκό στόχο διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Χαρτογραφική απεικόνιση των μέτρων διατήρησης

Τα προτεινόμενα που αφορούν το σύνολο των μελετούμενων περιοχών δεν αποτυπώνονται στον χάρτη μέτρων.

Γ.2. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ:

ΜΕΤΡΟ 1. Προστασία από πυρκαγιές με την ανάπτυξη θέσεων φύλαξης και συστημάτων επιτήρησης και επικοινωνίας και υποδομών αποθήκευσης νερού

ΣΚΟΠΟΣ: Η έγκαιρη αναφορά, η βελτιστοποίηση του συντονισμού φύλαξης και καταστολής και η ταχεία αρχική προσβολή εστιών πυρκαγιάς μεγάλων πυρκαγιών που θα υποβαθμίσουν περαιτέρω τη βλάστηση και τα ενδιαιτήματα της πανίδας της περιοχής.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Υψηλός αριθμός πυρκαγιών/έτος και η σχετικά μεγάλη μέση έκταση πυρκαγιών σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα εύφλεκτα οικοσυστήματα. Ο υψηλός αριθμός πυρκαγιών οφείλεται στην έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα στις παρυφές, αλλά και εντός της περιοχής που αυξάνει τις πιθανότητες ακούσιων περιστατικών. Επιπρόσθετα, κατά καιρούς έχουν σημειωθεί και εμπρησμοί με διάφορα κίνητρα. Η ιδιαίτερα εύφλεκτη βλάστηση, το ανάγλυφο και οι σχετικά μεγάλες κλίσεις ευνοούν την ταχεία επέκταση των πυρκαγιών. Το μέτρο αυτό θα συμβάλει αποφασιστικά και στη βελτίωση της πυροπροστασίας των όμορων με την προστατευόμενη περιοχή κατοικημένων περιοχών, αγροτικών καλλιεργειών και λοιπών δημόσιων και ιδιωτικών εγκαταστάσεων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Α. Φύλαξη. Κατάλληλη διασπορά θέσεων φύλαξης που μπορούν να στελεχώνονται σε 24ωρη βάση από πυροφύλακες εξοπλισμένους με μέσα επικοινωνίας, διόπτρες και είναι εκπαιδευμένοι στον ταχύ εντοπισμό της θέσης πυρκαγιάς και των γνωρισμάτων της. Τοπικό ή άλλο κέντρο συντονισμού που μπορεί να εκτιμήσει τον κίνδυνο και να κινητοποιήσει τα κατάλληλα μέσα και προσωπικό, ώστε να επιτευχθεί η πρώτη προσβολή σε χρόνο περίπου 20 λεπτών από την 1^η αναγγελία. Το προσωπικό φύλαξης θα μπορεί επίσης να βοηθά και στον συντονισμό αναφέροντας κινήσεις οχημάτων και προσωπικού ή άλλα περιστατικά. Επαρκής αριθμός κατάλληλων οχημάτων φύλαξης-ελαφρών πυροσβεστικών, εξοπλισμένων με μέσα επικοινωνίας, πυροσβεστικό εξοπλισμό (μικρό βυτίο και αντλία), εργαλεία χειρός και εξοπλισμό πρώτων βοηθειών κ.λπ. για περιπολίες και ταχεία αρχική προσβολή.

Β. Καταστολή. Κατάλληλη διασπορά θέσεων αποθήκευσης και ταχείας παράδοσης νερού σε οχήματα και εναέρια μέσα (ελικόπτερα), ανάλογα με την επικινδυνότητα κάθε περιοχής για έναρξη πυρκαγιάς και τις δυνατότητες πρόσβασης οχημάτων τροφοδοσίας. Συντήρηση οδικού δικτύου για την ασφαλή κίνηση οχημάτων καταστολής. Συνδυασμένη χρήση οχημάτων φύλαξης-ελαφρών πυροσβεστικών.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Πολλές από τις ενέργειες αυτές υλοποιούνται ήδη από τον Σύνδεσμο Προστασίας και Ανάπτυξης Υμηττού και τους δήμους της περιοχής ενώ υπάρχουν και σχετικά έργα προς αυτή την κατεύθυνση. Προτείνεται περαιτέρω βελτίωση του σχεδιασμού και καλύτερος συντονισμός των έργων με τις υπόλοιπες εμπλεκόμενες υπηρεσίες (δασικές, ένοπλες δυνάμεις κ.λπ.). Η μελέτη μπορεί να είναι κοινή με αυτή του Μέτρου 2.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη (6 μήνες μελέτη και οριστικοποίηση της και 4,5 έτη εφαρμογή και παρακολούθηση).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Ολοκλήρωση μελέτης στο 1^ο έτος. Ετήσιος ρυθμός εκταμίευσης ο οποίος θα πρέπει να ξεκινήσει υψηλός, καθώς η παρακολούθηση της επίτευξης των σκοπών του μέτρου απαιτεί αυτό να έχει εφαρμοσθεί πλήρως αρκετά πριν την τυπική λήξη της περιόδου χρηματοδότησης.

Β) Αποτελέσματος: Μέσος χρόνος αναγγελίας πυρκαγιάς, μέσος χρόνος αρχικής προσβολής, μέσος αριθμός χιλιομέτρων οχημάτων προς εφοδιασμό με νερό κατά την κατάσβεση, μέση καιόμενη έκταση ανά έτος και πυρκαγιά.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Θα καθορισθεί μετά από μελέτη της οποίας το κόστος εκτιμάται σε 70.000 €.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Η χρηματοδότηση μπορεί να γίνει και μέσω του Υπομέτρου 8.3 "Πρόληψη ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων" του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2014-2020 και του Πράσινου Ταμείου.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υψηλή. Αφορά όλους τους τύπους οικοτόπων, πλην των σπηλαιωδών, και όλη την έκταση της περιοχής, επηρεάζει θετικά την ποιότητα της ατμόσφαιρας και την ασφάλεια των παρακείμενων αστικών περιοχών.

ΜΕΤΡΟ 2. Φύλαξη κατά παράνομων επεμβάσεων

ΣΚΟΠΟΣ: Η ενημέρωση των χρηστών της περιοχής για τις δραστηριότητες που επιτρέπονται και απαγορεύονται, ο άμεσος εντοπισμός παρανομιών και η ταχεία λήψη των κατά περίπτωση ενδεδειγμένων μέτρων

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Η έντονη χρήση της περιοχής για αναψυχή, αθλητικές δραστηριότητες, επιστημονική έρευνα επιβάλλει τη συνεχή ενημέρωση των χρηστών της αλλά και των πολιτών που δραστηριοποιούνται στην περίμετρό της για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η περιοχή, τις δραστηριότητες που επιτρέπονται και αυτές που απαγορεύονται. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί πληθώρα περιστατικών απόθεσης απορριμμάτων, συλλογής φυτών ή ζώων χωρίς άδεια, αυτοσχέδιοι αγώνες, λαθροθηρία κ.λπ. Έχουν επίσης καταγραφεί απόπειρες αυθαίρετης δόμησης, διάνοιξης οδικών προσβάσεων, υλοτομίας δέντρων χωρίς άδεια κ.λπ. Έχουν επίσης σημειωθεί εμπρησμοί, που είναι από τις σοβαρότερες απειλές για τον Υμηττό.

Εκτός από τον έλεγχο των δραστηριοτήτων είναι σκόπιμο, ιδιαίτερα εφόσον η περιοχή αναδειχθεί περαιτέρω και αυξηθούν οι επισκέπτες, να υπάρχει συνεχώς στην περιοχή προσωπικό που να μπορεί να παρέχει πρώτες βοήθειες και να συνδράμει σε επιχειρήσεις διάσωσης επισκεπτών που χρειάζονται επείγουσα ιατρική βοήθεια.

Είναι επομένως απαραίτητο να υπάρχει φύλαξη-επόπτευση της περιοχής σε όλη τη διάρκεια του έτους με εκπαιδευμένο προσωπικό που θα έχει και πρόσθετα δευτερεύοντα καθήκοντα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Κατάλληλη διασπορά θέσεων φύλαξης που μπορούν να στελεχώνονται σε 24ωρη βάση από προσωπικό εξοπλισμένο με μέσα επικοινωνίας, διόπτρες και είναι εκπαιδευμένοι στον ταχύ εντοπισμό παράνομων δραστηριοτήτων. Τοπικό ή άλλο κέντρο συντονισμού που μπορεί να εκτιμήσει την κατάσταση και συνδράμει αν υπάρχει ανάγκη. Το προσωπικό θα έχει πυκνότερη παρουσία σε περιοχές εισόδου-εξόδου από την περιοχή, σε θέσεις από όπου διέρχονται πολλοί επισκέπτες, σε ευαίσθητες θέσεις για τη χλωρίδα, την πανίδα και τα μνημεία της περιοχής και σε θέσεις όπου εντοπίζονται τακτικά παράνομες δραστηριότητες. Θα μπορεί επίσης να έχει λάβει εκπαίδευση για ζητήματα χλωρίδας και πανίδας ώστε να μπορεί να αναφέρει ενδιαφέροντα ευρήματα και να συνδράμει στη διάσωση ειδών.

Εκτός από τα σημεία θέας θα πρέπει να υπάρχει και κατάλληλος προγραμματισμός δρομολογίων με οχήματα, με τα πόδια ή άλλα μέσα. Το προσωπικό φύλαξης θα ασκεί παράλληλα και καθήκοντα πυροφύλαξης (Μέτρο 1) και η κατανομή θέσεων, εξοπλισμού δρομολογίων κ.λπ. θα γίνεται από κοινού. Επαρκής αριθμός κατάλληλων οχημάτων, εξοπλισμένων με μέσα επικοινωνίας, εργαλεία χειρός και εξοπλισμό πρώτων βοηθειών κ.λπ. για περιπολίες. Τα οχήματα αυτά μπορεί να είναι και οχήματα πυρόσβεσης.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Πολλές από τις ενέργειες αυτές υλοποιούνται ήδη από τον Σύνδεσμο Προστασίας και Ανάπτυξης Υμηττού, τη Δασική Υπηρεσία και άλλους φορείς, όπως οι κυνηγετικές οργανώσεις για τη φύλαξη κατά της λαθροθηρίας ενώ υπάρχουν και σχετικά έργα προς αυτή την κατεύθυνση (βλ. Κεφάλαιο 5.3). Προτείνεται εκπόνηση ενιαίου σχεδιασμού για την επίτευξη συνεργειών που αναμένεται να βελτιώσουν ουσιαστικά το αποτέλεσμα και να μειώσουν το κόστος. Η μελέτη μπορεί να είναι κοινή με αυτή του Μέρου 1.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη (6 μήνες μελέτη και οριστικοποίηση της και 4,5 έτη εφαρμογή και παρακολούθηση).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Ολοκλήρωση της μελέτης και εγκατάσταση το αργότερο 18 μήνες μετά την έναρξη εκπόνησης της μελέτης. Ετήσιος ρυθμός εκταμίευσης ο οποίος

θα πρέπει να ξεκινήσει υψηλός, καθώς η παρακολούθηση της επίτευξης των σκοπών του μέτρου απαιτεί αυτό να έχει εφαρμοσθεί πλήρως αρκετά πριν την τυπική λήξη της περιόδου χρηματοδότησης.

Β) Αποτελέσματος: Αριθμός επισκεπτών που ενημερώθηκαν, Αριθμός παράνομων δραστηριοτήτων, αριθμός παράνομων δραστηριοτήτων που εντοπίστηκαν την ώρα τέλεσης, αριθμός μηνύσεων που υποβλήθηκαν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Θα καθορισθεί μετά από μελέτη της οποίας το κόστος εκτιμάται σε 25.000 €.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΡΑ, Πράσινο Ταμείο.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υψηλή. Αφορά όλους τους τύπους οικοτόπων και όλη την έκταση της περιοχής και αυξάνει την υγιεινή και την ασφάλεια των παρακείμενων αστικών περιοχών.

ΜΕΤΡΟ 3. Δράσεις ανόρθωσης ενδιαιτημάτων

ΣΚΟΠΟΣ: Η βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων της πανίδας.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Η βλάστηση και τα ενδιαιτήματα των ειδών στον Υμηττό έχουν υποστεί σοβαρή υποβάθμιση, ιδιαίτερα στο νότιο και ξηρότερο τμήμα του. Δράσεις που ευνοούν την ταχύτερη επανεγκατάσταση της αυτόχθονης χλωρίδας και βλάστησης και βελτιώνουν την ποιότητα των ενδιαιτημάτων της πανίδας θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην βελτίωση της κατάστασης διατήρησής τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Ανόρθωση ενδιαιτημάτων: α) Κατά τόπους φυτεύσεις ή σπορές ειδών της τοπικής χλωρίδας που ευνοούν την πανίδα και δημιουργούν προϋποθέσεις εξάπλωσης των ειδών της χλωρίδας και β) δράσεις αύξησης της διαθεσιμότητας ύδατος τόσο επιφανειακά, όσο και για την τροφοδοσία υπόγειων υδροφορέων.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Σε ορισμένες περιοχές (όρια Δήμου Γλυφάδας) υπάρχουν σχετικές επεμβάσεις σε εξέλιξη. Για τις υπόλοιπες περιοχές απαιτείται εκπόνηση σχετικής μελέτης που θα λαμβάνει υπόψη και τα αποτελέσματα των υλοποιούμενων έργων.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη και ειδικότερα 6 μήνες για την εκπόνηση της σχετικής δασοτεχνικής μελέτης και 4,5 έτη για την εφαρμογή της.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: **A) Προόδου:** Ολοκλήρωση και έγκριση της μελέτης σε 6 μήνες και 3,5 έτη για την υλοποίηση των προτεινόμενων επεμβάσεων. Οι επεμβάσεις είναι σκόπιμο να έχουν ιεραρχηθεί ανάλογα με τη σημασία τους και να υλοποιούνται σταδιακά, ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους.

B) Αποτελέσματος: Οι δείκτες που θα καθορισθούν από τη μελέτη.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 30.000 € για τη μελέτη. Το κόστος εφαρμογής θα εκτιμηθεί αφού ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός. Είναι όμως λογικό να διατεθεί σε πρώτη φάση ένα ποσό περί τις 70.000€ για μικροεπεμβάσεις άμεσης απόδοσης. Για την υλοποίηση ορισμένων εκ των επεμβάσεων θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν περιορισμένα και εθελοντές στο πλαίσιο της ανάδειξης του οικολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα του Υμηττού.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΠΕΠ Αττικής συνδυαστικά με το Υπομέτρο 8.4. "Αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων" του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2014-2020.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μέτρια. Αν και αφορά το σύνολο των ειδών και των τύπων οικοτόπων που απαντούν στην περιοχή είδη του Παραρτήματος I της Οδηγίας 92/43 δεν κρίνεται ως υψηλής προτεραιότητας, αφού δεν έχει διαπιστωθεί ότι υπάρχουν άμεσοι κίνδυνοι για κάποιο από αυτά.

ΜΕΤΡΟ 4. Εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος παρακολούθησης

ΣΚΟΠΟΣ: Η παρακολούθηση της επιτυχίας των ρυθμίσεων προστασίας και των μέτρων διαχείρισης της περιοχής.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Η επιτυχία των ρυθμίσεων προστασίας και των μέτρων διαχείρισης της περιοχής μπορεί να αξιολογηθεί μόνο εφόσον παρακολουθούνται τακτικά συγκεκριμένοι δείκτες που δείχνουν αν τα είδη και οι τύποι οικοτόπων βελτιώνουν τη θέση τους στην περιοχή. Τα αποτελέσματα αυτά χρησιμοποιούνται για την προσαρμογή των μέτρων διαχείρισης και των ρυθμίσεων προστασίας. Συνδυαζόμενα με την αξιολόγηση της ορθολογικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων, μπορούν να συμβάλλουν και στην αξιολόγηση της επιτυχίας του συστήματος διοίκησης της περιοχής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Ακολουθώντας την μέθοδο κατάρτισης προγραμμάτων παρακολούθησης που προτείνει η Αναγνωστοπούλου (1996), για κάθε σημαντικό τύπο οικοτόπου, είδος, κατηγορία πιέσεων καθορίζονται σκοπός και βασική υπόθεση της παρακολούθησης που αποτελεί ποσοτικοποίηση των ειδικών σκοπών. Ακολουθεί ο καθορισμός μικρού αριθμού αντιπροσωπευτικών δεικτών που συσχετίζονται ισχυρά με τις υποθέσεις, η μέθοδος συλλογής δεδομένων (συχνότητα, μέθοδος επεξεργασίας κ.λπ.) και η διαδικασία δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων. Το σύστημα παρακολούθησης περιλαμβάνει επίσης και τη διαδικασία μέσω της οποίας τα αποτελέσματα της αξιολόγησης επηρεάζουν τον σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης για την επόμενη περίοδο ή οδηγούν σε τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου προστασίας και διαχείρισης της περιοχής. Το πρόγραμμα παρακολούθησης πρέπει να μπορεί να παρέχει αξιόπιστα δεδομένα για την εξαετή έκθεση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και των τύπων οικοτόπων που προβλέπεται από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Για την παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών μπορούν να χρησιμοποιηθούν δημοσιευμένες τεχνικές όπως π.χ. οι προτεινόμενες από τους Δημόπουλο κ.ά. (2005) για τα τη γλωρίδα και τους τύπους οικοτόπων και αυτές που χρησιμοποιούνται για την ορνιθολογική αξιολόγηση των ζωνών ειδικής προστασίας (Δημαλέξης κ.ά. 2009).

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη (6 μήνες για τη μελέτη τεκμηρίωσης και εγκατάστασης και 4,5 έτη εφαρμογή και παρακολούθηση).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Ολοκλήρωση της μελέτης εγκατάστασης 6 μήνες μετά την έναρξη εκπόνησής της. Ετήσιος ρυθμός εκταμίευσης ο οποίος θα πρέπει να ξεκινήσει υψηλός, καθώς η παρακολούθηση της επίτευξης των σκοπών του μέτρου απαιτεί αυτό να έχει εφαρμοσθεί πλήρως αρκετά πριν την τυπική λήξη της περιόδου χρηματοδότησης.

Β) Αποτελέσματος: Οι δείκτες για τους τύπους οικοτόπους και τα είδη που θα καθορισθούν από το πρόγραμμα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Το κόστος του μέτρου εκτιμάται στα 300.000 €. Σε αυτό περιλαμβάνεται το κόστος της αρχικής μελέτης και της εγκατάστασης, η απασχόληση του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού και έξοδα εξοπλισμού στα οποία περιλαμβάνεται και η αγορά ενός ελαφρού οχήματος 4x4. Το όχημα θα χρησιμοποιείται και για τη φύλαξη της περιοχής.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΡΑ, Πράσινο Ταμείο.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υψηλή. Αφορά όλους τους τύπους οικοτόπων και τα είδη και όλη την έκταση της περιοχής.

ΜΕΤΡΟ 5. Ανάδειξη του οικολογικού και πολιτιστικού χαρακτήρα του Υμηττού και της Λίμνης Βουλιαγμένης

ΣΚΟΠΟΣ: Η γνωριμία των κατοίκων της Αθήνας με τις οικολογικές και πολιτιστικές αξίες του Υμηττού και τη Βουλιαγμένης και η παροχή δυνατοτήτων ευχάριστων διαδρομών σε ένα από τα πιο χαρακτηριστικά τοπία της Αττικής.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Η συνεχής υποβάθμιση του περιβάλλοντος, παράλληλα με την αναγνώριση της πολυπλοκότητάς του, συνέβαλαν στη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι κανένα μέτρο περιβαλλοντικής προστασίας και καμιά νομοθετική ρύθμιση δεν μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση και προστασία του, ούτε επαρκούν για την επίτευξη της βιωσιμότητας, εάν οι πολίτες δεν διαμορφώσουν υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά, μέσω της οποίας θα κινητοποιηθούν σε δράσεις και ενέργειες για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος, όπως επίσης και για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους στη βάση των αρχών της αειφορίας. Η περίπτωση της περιοχής Υμηττού-Βουλιαγμένης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα. Παρότι παρέχει πληθώρα περιβαλλοντικών υπηρεσιών στο πολεοδομικό συγκρότημα και παρότι έχει πολύ ενδιαφέροντα οικολογικά και πολιτιστικά στοιχεία αποτελεί, με εξαίρεση την περιοχή της Καισαριανής-Καρέα, τη Λίμνη Βουλιαγμένης και τα περίφημα Λιμανάκια Βουλιαγμένης, μια άγνωστη γη για τους περισσότερους κατοίκους της Αθήνας, ακόμα και για αυτούς που μένουν στις παρυφές του. Ένα μεγάλος πλούτος ειδών φυτών και ζώων, σπήλαια με οικολογική και ιστορική σημασία, αρχαιολογικοί τόποι και μικρές εκκλησίες με ιδιαίτερη ιστορία μπορούν να συνθέσουν ένα θαυμάσιο δίκτυο περιήγησης και ενημέρωσης για τη φύση και την ιστορία της Αττικής, καθώς ο Υμηττός λόγω της θέσης του δίνει τη δυνατότητα μιας συνολικής παρουσίασης ολόκληρης της γης της Αττικής. Ακόμα όμως και για τα σημεία που είναι γνωστά δεν έχει αναπτυχθεί το σύνολο των δυνατοτήτων τους. Τα πλέον χαρακτηριστικά είναι οι δυνατότητες σπηλαιοκατάδυσης στη Λίμνη Βουλιαγμένη.

Το γεγονός δε ότι σε αυτόν έχουν σκαρφαλώσει όλοι οι δήμοι της νοτιοανατολικής Αττικής κάνει επιτακτική την ανάγκη ενημέρωσης των κατοίκων των περιοχών που είναι οι πρώτοι αποδέκτες των υπηρεσιών του αλλά και αυτοί που θα υποστούν και τις συνέπειες μη συνετής διαχείρισης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Εκπόνηση μιας μελέτης ανάδειξης του συνόλου της περιοχής που θα περιλαμβάνει αποτύπωση των οικολογικών και πολιτιστικών γνωρισμάτων της, σχεδιασμό ανάδειξής τους μέσω ενημερωτικών μέσων (έντυπων και ηλεκτρονικών), χάραξη και σήμανση διαδρομών και τόπων και δημιουργία υλικού υποστήριξης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και δραστηριοτήτων στη φύση.

Οι διαδρομές θα ξεκινούν από γνωστές τοποθεσίες (π.χ. Καισαριανή-Καρέας) όπου θα γίνεται και εισαγωγική ενημέρωση. Κατά μήκος των διαδρομών θα υπάρχουν σημεία στάσης και ξεκούρασης κατασκευασμένα από φυσικά υλικά.

Για την περιοχή της Λίμνης Βουλιαγμένης είναι σκόπιμο να εξεταστεί η δημιουργία κέντρου σπηλαιοκατάδυσης για επιστήμονες διαφόρων κατευθύνσεων (γεωλόγοι, βιολόγοι, υδρολόγοι, ιατροί, κ.λπ.) αλλά και για σπηλαιοκατάδυση αναψυχής. Η περιοχή ενδείκνυται καθώς διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα υποβρύχια σπήλαια στον κόσμο και διαθέτει ήδη πληθώρα υποδομών που θα διευκολύνουν την ανάπτυξή του. Το ενδιαφέρον διεθνώς είναι πολύ μεγάλο και προσφέρει εκτός από σημαντικά έσοδα και μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης καινοτομιών στον τομέα.

Το ενημερωτικό θα περιλαμβάνει και εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό που θα απευθύνεται τόσο στα παιδιά της γύρω περιοχής που μπορούν σε καθημερινή βάση να έρθουν σε επαφή με το βουνό αλλά και προς αυτά που βρίσκονται πιο μακριά και τα οποία πρέπει να έρθουν στο Υμηττό για να γνωρίσουν τόσο τον ίδιο, όσο και να έχουν τις πρώτες τους εμπειρίες του να βλέπεις την Αττική από ψηλά και να μαθαίνεις για το Αττικό περιβάλλον και στην ιστορία. Το σύνολο του

ενημερωτικού υλικού θα συμπληρώνει και θα συμπληρώνεται με το υλικό ενημέρωσης του Μέτρου 7 που στοχεύει στην υποστήριξη της κοινωνικής διαβούλευσης και του συμμετοχικού σχεδιασμού. Αντίστοιχο υλικό θα δημιουργηθεί και για τη Λίμνη Βουλιαγμένη και την ευρύτερη περιοχή της, στο οποίο θα παρέχονται και βασικές πληροφορίες για τα σπήλαια της λίμνης

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Απαιτείται να συνταχθούν προδιαγραφές για τη μελέτη. Για τη χάραξη μονοπατιών, τη σήμανση και τα τεχνικά έργα υπάρχουν προδιαγραφές.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη (6 μήνες για την εκπόνηση της μελέτης, 6 μήνες για διαβούλευση και οριστικοποίηση και 4 έτη εφαρμογή).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Ολοκλήρωση της μελέτης 1 έτος μετά την έναρξη εκπόνησης. Ετήσιος ρυθμός εκταμίευσης ο οποίος θα πρέπει να ξεκινήσει υψηλός, καθώς η παρακολούθηση της επίτευξης των σκοπών του μέτρου απαιτεί αυτό να έχει εφαρμοσθεί πλήρως αρκετά πριν την τυπική λήξη της περιόδου χρηματοδότησης.

Β) Αποτελέσματα: Οι δείκτες που θα καθορισθούν από τη μελέτη. Ενδεικτικά: αριθμός εντύπων που μοιράζονται, επισκέψεις στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, αριθμός και περιεχόμενο σχολίων που υποβάλλονται (θετικά αρνητικά, προτάσεις κ.λπ.), αριθμός επισκεπτών, αριθμός οργανωμένων επισκέψεων, μέσος αριθμός σημείων ενδιαφέροντος που φθάνουν οι επισκέπτες κ.λπ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Θα καθορισθεί μετά από μελέτη της οποίας το κόστος εκτιμάται στα 125.000 €.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠΑΑ, ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Υψηλή-Μέτρια. Αφορά το σύνολο της περιοχής και θα συμβάλει αποφασιστικά στην παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών αναψυχής υψηλού επιπέδου. Επίσης θα συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την ανάγκη προστασίας της περιοχής.

ΜΕΤΡΟ 6. Ενημέρωση και κοινωνική διαβούλευση

ΣΚΟΠΟΣ: Η εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής κοινωνικής συναίνεσης στα μέτρα διαχείρισης, ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών καθώς και η συγκέντρωση χρήσιμων πληροφοριών και ιδεών από τον οργανισμό που θα διαχειρίζεται την περιοχή.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Η περιοχή Υμηττού-Βουλιαγμένης βρίσκεται δίπλα σε ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένες περιοχές για τις οποίες αποτελεί ζωτικό χώρο για αναψυχή και άλλες περιβαλλοντικές υπηρεσίες, ενώ στο νότιο τμήμα περιλαμβάνει υποδομές, κατοικίες, εμπορικούς και βιοτεχνικούς χώρους κ.λπ. Επίσης περιλαμβάνει παράκτια ζώνη που χρησιμοποιείται σχετικά έντονα και τη Λίμνη Βουλιαγμένης που προσελκύει σε όλη τη διάρκεια του έτους επισκέπτες και λουόμενους. Είναι επομένως αναμενόμενο να υπάρχει ενδιαφέρον για τη διαχείριση της περιοχής αλλά και οικονομικά και άλλα ενδιαφέροντα που επηρεάζονται από αυτή. Ταυτόχρονα, η εμπειρία τόσο από την περιοχή αυτή όσο και από αλλού έχει δείξει ότι η έγκυρη πληροφόρηση και ο ειλικρινής και οργανωμένος διάλογος συμβάλλουν αποφασιστικά στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στη διάθεση για εθελοντική προσφορά όταν υπάρχει ανάγκη. Ο ειλικρινής και οργανωμένος διάλογος αποτελούν προαπαιτούμενα του συμμετοχικού σχεδιασμού συμβάλλοντας αποφασιστικά στην άμβλυνση των αντιθέσεων που διαφωνιών που προκύπτουν και στην εξεύρεση των λύσεων που αφενός συμβάλλουν στη διατήρηση της φύσης, αφετέρου είναι συμβατές με την κοινωνική και οικονομική ζωή.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Εκπόνηση και εφαρμογή εξειδικευμένου σχεδίου ενημέρωσης και συμμετοχικού σχεδιασμού για την περιοχή μελέτης. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια: αποτύπωση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, τοποθέτηση μετρήσιμου γενικού και ειδικών σκοπών ενημέρωσης σε σχέση με τους σκοπούς διαχείρισης, αποτύπωση των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων και ανάλυση των κύριων γνωρισμάτων τους, σχεδιασμός στρατηγικής επικοινωνίας, επιλογή κύριων μέσων και μηνυμάτων, αξιολόγηση και επανασχεδιασμός της διαδικασίας. Για την υλοποίηση του θα εφαρμοσθούν αναγνωρισμένες διαδικασίες και μέθοδοι. Σύμφωνα με την εμπειρία από την εφαρμογή τέτοιων σχεδίων σε περιοχές αντίστοιχης κλίμακας και γνωρισμάτων, το σχέδιο ενημέρωσης θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τις ακόλουθες ενέργειες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης:

- Διοργάνωση ημερίδας, σε τοπικό επίπεδο, παρουσίασης του Δικτύου NATURA 2000 και των ωφελειών που απορρέουν από την ένταξη μιας περιοχής σε αυτό. Η ημερίδα αυτή είναι σκόπιμο να απευθύνεται σε όλες τις εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες και να έχει ως στόχο: α) την παρουσίαση και αποσαφήνιση των ωφελειών και των δεσμεύσεων που απορρέουν από το Δίκτυο NATURA 2000 και την ένταξη μιας περιοχής σε αυτό, β) την παρουσίαση της περιοχής και των ιδιαίτερων γνωρισμάτων της, βάσει των οποίων συμπεριελήφθη στο Δίκτυο, αλλά και των πιθανών ωφελειών που θα έχει η τοπική κοινωνία από τη διατήρηση της περιοχής.
- Συγκρότηση μόνιμου δικτύου ενημέρωσης και διαλόγου των κατοίκων, των επαγγελματιών κ.λπ. το οποίο θα συντονίζεται από τον οργανισμό που θα διαχειρίζεται την περιοχή και θα βασίζεται σε διαδικτυακή εφαρμογή. Αντικείμενο του δικτύου εκτός της ενημέρωσης για τρέχοντα θέματα θα είναι και η τακτική διαβούλευση κατά την περιοδική αξιολόγηση των μέτρων διαχείρισης και των ρυθμιστικών διατάξεων.
- Παραγωγή ενημερωτικού υλικού προβολής της περιοχής και των ειδικών γνωρισμάτων της και παρουσίασης ειδικών ζητημάτων (π.χ. ο πλούτος των σπηλαίων, η πληθώρα σημείων ιστορικού ενδιαφέροντος, μονοπάτια και διαδρομές).

- Δράσεις δημοσιοποίησης στον τύπο. Σύνταξη και αποστολή Δελτίων Τύπων, συγγραφή και δημοσίευση άρθρων, παροχή συνεντεύξεων και πληροφοριών στα τοπικά ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά).

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Απαιτείται να συνταχθούν προδιαγραφές.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 5 έτη (3 μήνες για την εκπόνηση του σχεδίου, 3 μήνες για διαβούλευση και οριστικοποίηση και 4,5 έτη εφαρμογή).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Ολοκλήρωση του σχεδίου επικοινωνίας και διαβούλευσης 6 μήνες από την έναρξη υλοποίησης του μέτρου και έναρξη υλοποίησης για την υπόλοιπη περίοδο. Σταθερός ετήσιος ρυθμός εκταμίευσης.

Β) Αποτελέσματος: Οι δείκτες που θα καθορισθούν κατά την εκπόνηση του σχεδίου. Ενδεικτικά: αριθμός συμμετεχόντων στις διαδικασίες διαβούλευσης, αριθμός σχολίων που υποβλήθηκαν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Το κόστος των δράσεων του μέτρου εκτιμάται στα 150.000 €, στα οποία περιλαμβάνεται και το σχέδιο επικοινωνίας και διαβούλευσης

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ, εθνικοί πόροι.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μέτρια. Αφορά το σύνολο της περιοχής, αλλά τα μέτρα για τα οποία ενδεχομένως θα υπάρξει ανάγκη διαβούλευσης είναι μέτριας προς χαμηλή προτεραιότητας. Ωστόσο ορισμένα βασικά στοιχεία τακτικής ενημέρωσης πρέπει να εφαρμόζονται συνεχώς.

ΜΕΤΡΟ 7. Περιορισμός πρόσβασης σε τμήματα του οδικού δικτύου

ΣΚΟΠΟΣ: Η αποτροπή εισόδου οχημάτων σε περιοχές όπου η κίνηση μη εξουσιοδοτημένων οχημάτων είναι πιθανό να προκαλέσει όχληση της πανίδας και επιπτώσεις στη χλωρίδα και τη βλάστηση.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Το οδικό δίκτυο του Υμηττού τόσο στον κυρίως ορεινό όγκο, όσο και στην περιοχή Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης είναι αρκετά πυκνό, ώστε να επιτρέπει την απρόσκοπτη πρόσβαση στους επισκέπτες σε όλη την έκταση της περιοχής. Υπάρχουν ωστόσο ορισμένα σημεία ιδιαίτερα ευαίσθητα σε τυχαία περιστατικά όπως π.χ. πυρκαγιά και άλλα στα οποία έχει παρατηρηθεί απόθεση άχρηστων υλικών και απορριμμάτων, η διενέργεια αυτοσχέδιων αγώνων με μηχανές κ.λπ. Επίσης ορισμένες θέσεις, ιδιαίτερα αυτές κοντά σε ορθοπλαγιές, σπήλαια κ.λπ. είναι σκόπιμο να υπόκεινται στις ελάχιστες δυνατές οχλήσεις, καθώς αποτελούν χώρους φωλεοποίησης και ξεκούρασης πολλών ειδών όπως αρπακτικά πουλιά και νυχτερίδες. Σε αυτές τις θέσεις είναι σκόπιμο η πρόσβαση οχημάτων να είναι ελεγχόμενη.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Σε κατάλληλες θέσεις κατά μήκος του οδικού δικτύου τοποθετούνται κινητοί φραγμοί (μεταλλικές μπάρες) οι οποίοι κλειδώνουν. Οι μπάρες τοποθετούνται για τον αποκλεισμό θέσεων ευαίσθητων για τη διατήρηση της πανίδας και της χλωρίδας, σε θέσεις όπου η κίνηση οχημάτων μπορεί να διευκολύνει την έναρξη πυρκαγιών, την απόθεση απορριμμάτων κ.λπ. Είναι επίσης σκόπιμο να υπάρχουν μπάρες σε όλα τα σημεία εισόδου στην περιοχή ώστε σε περιόδους υψηλού κινδύνου π.χ. πυρκαγιών να μπορούν να αποτρέπουν την είσοδο σε μη εξουσιοδοτημένα οχήματα. Οι μόνιμα κλειστές μπάρες δεν πρέπει να δημιουργούν υπέρμετρη δυσχέρεια στην κίνηση των πολιτών. Πρέπει να είναι διακριτές σε όλες τις συνθήκες και όλες τις ώρες και να φέρουν ενημερωτική σήμανση για τον οργανισμό που είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο τους μαζί με στοιχεία επικοινωνίας. Ο έλεγχος ορθής χρήσης θα γίνεται από το προσωπικό φύλαξης, το οποίο πρέπει να τις ελέγχει τακτικά με επιτόπου παρουσία, αλλά και από μακριά με διόπτρες ή άλλα μέσα. Ο οργανισμός που θα είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία τους θα πρέπει να έχει δημοσιεύσει σαφή κανονισμό εξουσιοδότησης και να έχει καταγεγραμμένους όλα τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα να ανοίγουν μπάρες.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Οι θέσεις που θα τοποθετηθούν οι μπάρες μπορούν να αποφασισθούν στο πλαίσιο της μελέτης του Μέτρου 2.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: 1 έτος (6 μήνες μελέτη και οριστικοποίηση της).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Οι ίδιοι με του Μέτρου 2.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Θα καθορισθεί μετά από μελέτη της οποίας το κόστος εκτιμάται στα 75.000 €.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠΑΑ, ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μέτρια-Χαμηλή. Αφορά το σύνολο της περιοχής, αλλά εφόσον τα μέτρα 1 και 2 εφαρμοσθούν αποτελεσματικά ενδεχομένως το μέτρο αυτό να μην είναι αναγκαίο ή να εφαρμοσθεί πολύ περιορισμένα.

ΜΕΤΡΟ 8. Καθαρισμοί βλάστησης και απομάκρυνση άχρηστων υλικών

ΣΚΟΠΟΣ: Η διατήρηση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων της χλωρίδας και της πανίδας, η αποτροπή έναρξης και ταχείας επέκτασης πυρκαγιών και η διατήρηση της φυσικότητας του τοπίου.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ: Σε περιοχές με πυκνή ανθρώπινη παρουσία, όπως παρατηρείται απόρριψη σκουπιδιών, ενώ παρά τη φύλαξη αναμένεται ότι έστω και σποραδικά θα σημειώνονται περιστατικά παράνομης απόθεσης μπάζων ή άλλων απορριμμάτων. Τα υλικά αυτά ελαττώνουν την ποιότητα των ενδιαιτημάτων των ειδών και συχνά διευκολύνουν την έναρξη και ταχείς επέκταση πυρκαγιών. Η μείωση των κινδύνων ταχείας εξάπλωσης αλλά και της ταχύτερης προσβολής της επιβάλλουν και την εφαρμογή καθαρισμών βλάστησης που αφορούν ελάττωση του ύψους και του όγκου των θάμνων σε επιλεγμένες θέσεις, κλαδεύσεις χαμηλών κλαδιών και περιορισμό τυχόν αναρριχώμενων φυτών σε πολυσύχναστες θέσεις και διαδρομές.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η συλλογή και διάθεση των τυχόν απορριμμάτων και άλλων άχρηστων υλικών γίνεται σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία. Οι καθαρισμοί γίνονται σε βάθος 10-20 m από το άκρο της θέσης συγκέντρωσης ή διαδρομής ανάλογα με το ανάγλυφο. Τα δέντρα αποκλαδώνονται μέχρι το ύψος των 3 m, οι θάμνοι περιορίζονται σε ένα ύψος περί τα 3 m και δημιουργούνται μεταξύ τους διάκενα από τα οποία μπορεί να διέρχεται 1 άτομο. Τα υλικά του κλαδέματος, εφόσον είναι πολύ λεπτά τεμαχίζονται περαιτέρω και αφήνονται να αποσυντεθούν επιτόπου. Πιο μεγάλα κλαδιά απομακρύνονται, τεμαχίζονται ή θρυμματίζονται και χρησιμοποιούνται ως εδαφοβελτιωτικό ή αποτίθενται σε κατάλληλες θέσεις στρωμένα όμως στο έδαφος για να αποσυντεθούν γρήγορα. Επισημαίνεται ότι προκειμένου για δέντρα οι κλαδεύσεις σπάνια θα χρειαστεί να επαναληφθούν στην ίδια θέση, αντίθετα οι θάμνοι μπορεί να χρειάζονται τακτικό κλάδεμα.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Υπάρχουν ήδη σχετικές δράσεις από τον ΣΠΑΥ. Τα απορρίμματα συλλέγονται συνεχώς. Για πιο βαριά υλικά και τους καθαρισμούς της βλάστησης κάθε χρόνο γίνεται αναγνώριση των αναγκών και υλοποιούνται οι σχετικές εργασίες ανάλογα με το διαθέσιμο προσωπικό και τις σχετικές πιστώσεις.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: Κάθε έτος 1 μήνας για εκτίμηση αναγκών, 1 μήνας για κλαδεύσεις και συλλογή βαρέων απορριμμάτων.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ: Α) Προόδου: Σταθερή μείωση της εκταμίευσης λόγω μείωσης των αναγκών αποκομιδής άχρηστων υλικών και ισοκατανομή ανά έτος των δαπανών για χειρισμούς της βλάστησης.

Β) Αποτελέσματος: Σε ετήσια βάση ο όγκος συλλεχθέντων υλικών να είναι ίσος με αυτόν που έχει εντοπισθεί. Στο σύνολο της πενταετίας να μειώνεται. Μείωση του κινδύνου πυρκαγιάς

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Το κόστος του μέτρου εκτιμάται στα 70.000 € στα οποία περιλαμβάνονται έξοδα κίνησης και απασχόληση προσωπικού για καταγραφή, συλλογή και απομάκρυνση άχρηστων υλικών.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: ΕΠΑΑ, εθνικοί πόροι, ιδιώτες χορηγοί

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Μέτρια-Χαμηλή. Αφορά το σύνολο της περιοχής, αλλά εφόσον το μέτρο 2 εφαρμόζεται αποτελεσματικά το μέτρο να αφορά μόνο σποραδικές κλαδεύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

- Αναγνωστοπούλου, Μ. 1996. Οδηγός παρακολούθησης περιοχών του δικτύου "Φύση 2000". Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας-Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων, Θεσσαλονίκη. 163 p.
- Γκουβάς, Μ. 2001. Οι φυτοκοινωνίες του Όρους Υμηττός. Διδακτορική Διατριβή. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Θεσσαλονίκη. 156 p.
- Chintiroglou, C., C. Antoniadou and P. Damianidis. 2000. Spatial dispersion and density of the *Paranemonia vouliagmeniensis* population in Vouliagmeni Lagoon. *Journal of Marine Biological Association of the United Kingdom* 80: 941-942
- Chintiroglou, C., C. Antoniadou and P. Damianidis. 2008. Spatial-temporal variability of zoobenthic communities in a tectonic lagoon (Lake Vouliagmeni, Attika, Greece). *Journal of Marine Biological Association of the United Kingdom* 88: 873-881
- Δημαλέξης Α., Δ. Μπούσμπουρας, Θ. Καστρίτης, Α. Μανωλόπουλος και V. Saravia (Συντονιστές Έκδοσης). 2009. Τελική αναφορά προγράμματος επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Οрниθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.
- Δημόπουλος, Π., E. Bergmeier, K. Θεοδωρόπουλος, P. Fischer and M. Τσιαφούλη. 2005. Οδηγός παρακολούθησης τύπων οικοτόπων και φυτικών ειδών στις περιοχές δικτύου Natura 2000 με φορείς διαχείρισης στην Ελλάδα. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, Αγρίνιο. 172 p.
- Ζερλέντης Κ. 1965. Συμβολή εις την χλωρίδα του Υμηττού. Αθήνα.
- Gontikaki, E., C. Antoniadou and C. Chintiroglou. 2003. Population structure of *Cerastoderma glaucum* and *Abra ovata* in Vouliagmeni Lagoon (Attiki). *Journal of Marine Biological Association of the United Kingdom* 83: 1095-1097
- NATURA 2000. Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων για τους τόπους «GR3000006 Υμηττός – Αισθητικό δάσος Καισαριανής – Λίμνη Βουλιαγμένης» και «GR3000015 Όρος Υμηττός»
- Papapetrou-Zamanis, A. 1969. Le lac de Vouliagmeni (Attiki). *Ann. Geol. Pays Hell.* 21, 210–216.
- Σιόλας, Α., Δ. Παπατσάνης, Ι. Σαγιάς και Β. Αθανάσιος. 2010. Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης στη ζώνη φυσικού ενδιαφέροντος του Υμηττού. *Bch, Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο*: Αθήνα. 194 p.
- Σταύρακας, Ε. 2009. Σχέδιο δράσης για τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας «GR3000015 Όρος Υμηττός». Στο: Δημαλέξης Α., Δ. Μπούσμπουρας, Θ. Καστρίτης, Α. Μανωλόπουλος και V. Saravia (Συντονιστές Έκδοσης). Τελική αναφορά προγράμματος επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Οрниθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας/Αττικής 2021 (ΣΜΠΕ-ΡΣΑ 2021). 637 σελ.
<http://www.organismosathinas.gr/userfiles/file/%CE%A3%CE%9C%CE%A0%CE%95%20%CE%A1%CE%A3%CE%91%202021.pdf>
- Vanhove, M. P.M., M. Kovacic, N. E. Koutsikos, S. Zogaris, L. E. Vardakas, T. Huyse, and A. N. Economou. 2011. First record of a landlocked population of marine *Millerigobius macrocephalus* (Perciformes: Gobiidae): Observations from a unique spring-fed karstic lake (Lake Vouliagmeni, Greece) and phylogenetic positioning. *Zoologischer Anzeiger* 250: 195-204